

ES PEDRIS LLARG

Núm. 27
TRIMESTRAL
Març
1994

Revista Municipal d'Informació i Cultura

BEGUR/ESCLANYÀ

EDITORIAL

El sanejament en alta

Segons el Pla General Municipal d'Ordenació vigent les necessitats de depuració d'aigües residuals es concreten en tres grans actuacions:

1. Depuradora al vessant de Sa Riera amb un cost estimat (sòl i depuradora) de 110 milions de pessetes.
2. Depuradora al vessant d'Aiguafreda-Sa Tuna amb un cost estimat (depuradora) de 50 milions de pessetes.
3. Depuradora d'Aiguablava-Fornells amb un cost estimat (depuradora) de 60 milions de pessetes.

Una vegada aprovat el Pla d'Actuacions de Sanejament en Alta pel període 1994-1998 per part del Consorci de la Costa Brava –entitat pública creada l'any 1971 per a l'abastament i el sanejament dels municipis compresos en el seu àmbit territorial– que actua com a administració delegada de la Junta de Sanejament de Catalunya, les actuacions i el pla d'inversions previstos a Begur són els següents:

	IMPORT (en milions)	ANYS				
		94	95	96	97	98
Millores a la depuradora de Begur	41	10	10		21	
Millores a la depuradora d'Esclanyà	6		6			
Millores en el sanejament en alta	5	5				
Emissaris submarins de Sa Tuna i Fornells	110	25	85			
Bombament de Sa Riera	99	25	74			
Totals	261	65	175		21	

En ben pocs anys unes inversions de 261 milions de pessetes deixaran només fora de la normativa prevista en el Pla de Sanejament de Catalunya aquelles urbanitzacions que no tenien previst el sistema de clavegueram perquè s'havien executat d'acord amb uns plans parcials aprovats amb anterioritat a l'actual Llei del sòl: Casa de Campo, Residencial Begur, Sector Sud d'Aiguablava, Ses Costes i Mas Prats.

Adonem-nos com les previsions del Pla General d'Ordenació s'han de modificar per adequar-se al Pla d'Actuació del Consorci de la Costa Brava:

1. No cal cap depuradora al vessant de Sa Riera puix les aigües negres es bombaran cap a l'estació depuradora de Pals en curs de finalització.

2 i 3. No cal pensar en depuradores als vessants d'Aiguafreda-Sa Tuna i Aiguablava-Fornells per considerar-se en aquests moments poc efectives pel volum irregular d'aigües residuals que recollirien i per no ser encara prioritari dins del Pla de Sanejament de Catalunya l'eliminació dels emissaris submarins.

Podem ser optimistes. Els municipis que formen part del Consorci de la Costa Brava portem deu anys d'avantatge en qüestions de sanejament a la majoria de municipis de Catalunya. Tot i això encara queda molt per fer. En els propers anys caldrà treballar per aconseguir que totes les urbanitzacions disposin de xarxa de clavegueram i connexió a les corresponents zones de depuració. En assumptes de depuració la solidaritat també és un concepte clau.

Revista Municipal
d'Informació i Cultura

Núm. 27
TRIMESTRAL
Març 1994

* * *

Edita:

Ajuntament de Begur

Redacció:

Arxiu Històric Municipal

Imprimeix:

Impremta Palé, S L
Clavé, 35 - Palafrugell

Dipòsit legal:

Gi - 802 - 1987

* * *

Els conceptes i opinions sostinguts en els articles signats que apareixen en **ES PEDRÍS LLARG** no representen, necessàriament, l'opinió d'aquesta revista.

Recordem que les pàgines d'**ES PEDRÍS LLARG** són obertes a tothom. Qualsevol persona que vulgui emetre llur opinió o col·laborar en la revista ha de lliurar els originals a la Redacció, fent-hi constar les seves dades personals i el seu telèfon, sense que això suposi cap compromís de publicació dels articles que no s'hagin sol·licitat expressament.

Brigada Municipal

Vista parcial de l'habitatge de "l'antic hospital de Sant Carles", a punt d'ésser restaurat.

Connexió de la claveguera provinent dels carrers de Sant Pere, Sant Gaietà i part de Francesc Forgas de la xarxa general. Inexplicablement abocava sota la zona de l'arbreda, antic abocador de runes.

Neteja especial de platges, abans de Nadal, i manteniment durant les festes.

Tercera promoció d'habitatges de protecció oficial

El passat dia vuit de febrer, la Junta General de BEMU-SESA, va celebrar una reunió extraordinària en la qual es va aprovar entre d'altres, el projecte bàsic d'execució d'una nova promoció d'habitatges de protecció oficial.

Aquesta promoció estarà situada al paratge de les Argiles, veïnat d'Esclanyà, en un terreny cedit per l'Ajuntament de Begur, destinat a aprofitament mitjà.

El projecte consta de cinc habitatges adosats, que tindran menjador, saló, cuina, quatre cambres, un bany, un lavabo, garatge i un petit jardí.

El preu total de venda serà de 9.934.854 pessetes, que s'haurà d'abonar de la següent manera:

En efectiu 3.797.854,-pta, repartit en quatre terminis:

15% a l'adjudicació

25% a la sortida de les cimentacions

30% a l'enguixat

30% al lliurament de claus

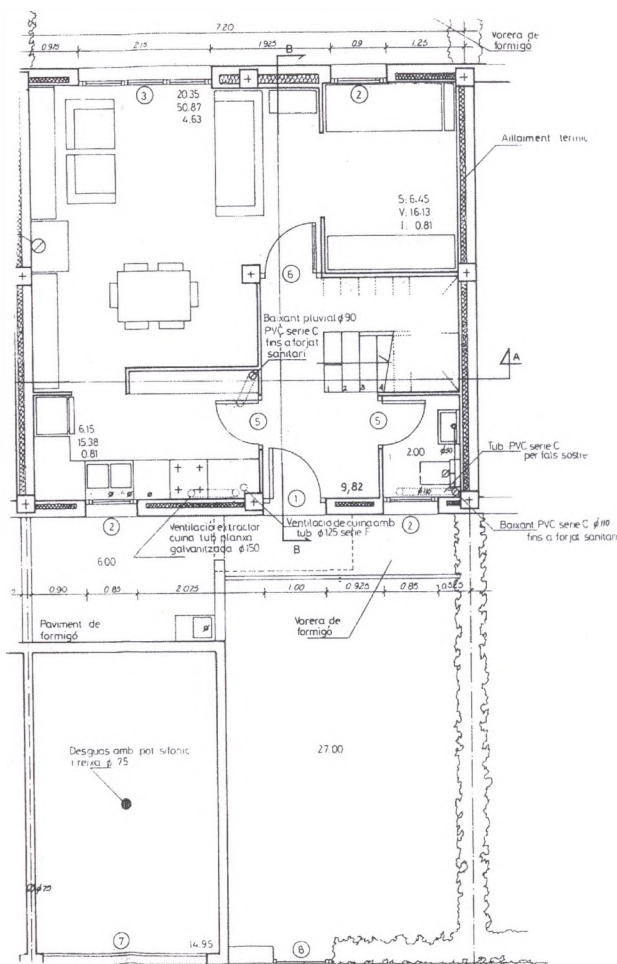
La resta es finançarà amb un préstec hipotecari a 15 anys que serà sol·licitat per la promotora i subrogat als adjudicataris en el moment de signar les escriptures.

Per accedir a l'adjudicació dels habitatges, s'han aprovat unes bases i un barem de puntuació, valorats en funció de dos aspectes:

a. Necessitat d'habitatge, per trobar-se en un allotjament en condicions deficientes d'habitabilitat o estar en habitacions rellogades, a precari o de desnonament.

b. Circumstàncies familiars o personals, tals com, persones a càrrec del cap de família, existència d'algun disminuït psíquic o físic, haver estat emigrant del municipi, etc.

Les obres s'iniciaran un cop hagi estat concedit el préstec hipotecari i el termini d'execució serà d'un any.

Programa calendari d'utilització de la sala d'exposicions municipal. Estiu 1994

- Del 3 al 15 de juny. Exposició de Manualitats realitzades pel Taller de Manualitats i l'Escola d'Adults.

- Del 18 al 29 de juny. Exposició col·lectiva d'artistes locals.

- Del 2 al 17 de juliol. Sr. Manel Bosch.

- Del 19 al 31 de juliol. Sra. Pilar Perdices i Sr. Alfredo Sánchez.

- Del 2 al 14 d'agost. Sr. Antonio Luis Sainz.

- Del 16 al 28 d'agost. Sr. Joan Farré.

- Del 6 al 19 de setembre. Concurs "Begur, un tema per a artistes".

Classes de violí i viola

Ens plau informar que tothom que ho desitgi té l'oportunitat d'aprendre a tocar el violí i la viola a Begur, gràcies a les classes que imparteix un professor hongarès. Cal dir que no es requereixen necessàriament coneixements musicals previs, ni tampoc

existeix cap límit d'edat establert per poder seguir el curs amb el màxim d'aprofitament. Les persones interessades han de trucar al telèfon de Begur, número 62 40 69.

És un motiu de satisfacció que en el poble de Begur puguem disposar d'aquest servei, no en va la formació musical és importantíssima per al desenvolupament integral de la persona.

Obra de teatre i exposició en record de Carmen Amaya

El propassat dia 19 de novembre, i coincidint amb el 30è aniversari de la mort de Carmen Amaya, la companyia teatral Junco Teatre va estrenar a Barcelona, al Teatre Adrià Gual –seu de l'Institut del Teatre–, l'obra JAR de Manuel Veiga, evocació punyent de la vida i mort de Carmen Amaya. L'argument de l'obra se situa al Somorrostro barceloní, en un capvespre ple de mals auguris a les acaballes del mes de novembre de 1963, quan un "bailaor" caló que viu immers en l'èxit, visita el seu barri natal després de deu anys d'absència, i hi troba la seva amiga d'infantesa, una gitana que mai no canvià el seu destí i continuà fidel als costums propis de la seva ètnia. Tots dos recorden el seu passat i els seus jocs d'infantesa mentre fan compartició d'una pena: la mort de Carmen Amaya, esdevinguda a Begur. El record del poble de Begur i de la "bailaora" plana constantment damunt l'escenari.

De fet, l'estrena oficial de l'obra es féu al Casino de Begur el passat dia 17 de setembre, per bé que en aquelles dates ja s'havia fet una pre-estrena a la fira de teatre de Tàrraga.

JAR es va representar a l'Adrià Gual dels dies 19 de novembre al 5 de desembre. El primer dia de la representació, el 19, s'inaugurà paral·lelament una documentada exposició, instal·lada en el vestíbul del

mateix teatre Adrià Gual, de fotografies (les que feien referència a l'enterrament de l'Amaya a Begur eren obra, tal i com indicaven els crèdits de l'exposició, del begurenc Josep Carreras, i procedien de l'Arxiu d'Imatges de l'Ajuntament de Begur), fotogrames de pel·lícules, discos, i d'altres records de l'artista, i comptà amb l'assistència de representants de l'Ajuntament de Begur.

El regidor de Cultura Antoni Bonfill va participar en els parlaments previs a la representació de l'obra de teatre. Féu ús de la paraula per explicar al nombrós públic congregat el que significa per a Begur la figura de Carmen Amaya, i per comentar el projecte de creació del futur museu Carmen Amaya en el Mas d'en Pinc.

L'Ajuntament de Begur va patrocinar l'organització de l'exposició, per la qual cosa la major part del material que s'exhibí passarà a formar part del futur museu Carmen Amaya de Begur.

Presentació d'un llibre sobre el corall a Begur

Amb una notable assistència de públic es presentà, el propassat dia 20 de febrer al Centre Cultural Escoles Velles, el llibre: *El corall a la Costa de l'Empordà (Begur, s. XVIII-XIX)*", obra dels historiadors Josep M. T. Grau, i Roser Puig. El llibre constitueix un excel·lent exemple de com, de forma sintètica, es pot escometre amb rigor una investigació històrica. De fet, els seus autors, Josep M. T. Grau, i Roser Puig, són una garantia de seriositat metodològica, i aporten una copiosa informació a partir d'una font, encara avui molt inexplorada, però que ells coneixen a la perfecció: la documentació notarial.

La investigació està centrada, essencialment al municipi de Begur, per bé que ofereix referències a d'altres pobles de la costa empordanesa. A Begur hi ha notícies documentals de la pesca del corall des del segle XI –com diria Josep Pla: els begurencs corallen la brama des de temps immemorials–, però els autors del llibre situen l'objecte del seu estudi als segles XVIII i XIX, període esponerós de la indústria corallera begurenca. El treball és estructurat en quatre grans apartats que recullen tot el cicle coral·lífer: la pesca a la costa de

Begur, la recerca en d'altres zones, la manufactura i la comercialització. Així, podem comprovar com el corall afecta de manera general la societat de Begur, i exigeix l'establiment de complexos mecanismes de relació entre l'administració i el coraller, atès que els descobridors de bancs coral·lífers havien d'anar al Jutge de Marina més proper a donar fe de la descoberta i demanar la llicència de monopoli de pesca, que duraria fins que no es pesqués a cap altre lloc o bé s'absentessin. Tanmateix, calia el pagament de tributs municipals per a la pesca del corall, mentre que als pescadors forasters els obligaven a sol·licitar una llicència a l'Ajuntament per a poder pescar, la qual cosa podia ocasionar conflictes amb pobles veïns, com el que documenta el llibre de Grau i Puig, sobre un plet entre la Universitat de Begur i els còsols de Sant Martí d'Empúries, a partir dels processos judicials de la Cúria de Begur, conservats a l'Arxiu Municipal de Begur.

El buidatge dels manuals notariais ha fet possible, també, dibuixar un complet elenc de begurencs dedicats a la indústria del corall, i a través d'alguns inventaris i testaments s'ha pogut determinar, des dels estris em-

prats per a la pesca i la manufactura del corall, fins a quin punt era important i decisiva la presència del preuat pòlip en la vida dels begurencs, circumstància copsada, en tota la seva immensitat, el segle XVIII, pel viatger Francisco de Zamora.

En definitiva, Josep M. T. Grau, i Roser Puig, documenten amb rigor infinitat d'aspectes d'una història que en la majoria dels casos només es coneixia a través de la tradició oral, o bé per simples aproximacions, com ara els textos del calendari de 1993 editat per l'Ajuntament de Begur, on es recollia una somera imatge del corall i Begur, i que comptà, entre d'altres, amb la col·laboració dels autors del llibre que ressenyem.

En l'acte de presentació del llibre, els seus autors van pronunciar una interessant conferència al voltant del tema de l'obra: la història del corall i la seva relació amb el poble de Begur.

Lluís Costa

JOSEP M. T. GRAU I ROSER PUIG

EL CORALL A LA
COSTA DE L'EMPORDÀ
(BEGUR, SS. XVIII-XIX)

EPISODIS DE LA HISTÒRIA

La Cooperativa

La Direcció General d'Urbanisme informava, el dia 9 de febrer d'enguany, que era viable la proposta de modificació del Pla General d'Ordenació de Begur, pel que feia a la qualificació del solar de la Cooperativa de consum de l'Econòmica Begurense.

L'Ajuntament, respectant l'opinió més generalitzada del poble, havia demanat que la qualificació urbanística del solar passés d'urbà edificable a terreny destinat a equipaments públics.

Això s'havia fet en principi, per deixar clar a la Junta de la Cooperativa, que el destí final del solar seria el de fer un equipament públic, del mateix estil o amb la mateixa filosofia d'equipament públic que representava la Cooperativa Econòmica: un espai dedicat a solucionar un problema o una necessitat

del poble de Begur.

Ja farà més de dos anys que la Cooperativa va tancar les seves portes; des de llavors, les converses per donar una sortida acceptable per l'edifici i el solar han anat distanciant-se i avui fa realment bastant de temps que l'Ajuntament no té notícia de cap moviment per part de la Junta.

Com recordaran les persones interessades en el tema, l'Ajuntament està disposat a fer-se càrrec del solar i a pagar, si fes falta, les despeses de la liquidació final de l'activitat, prèvia presentació de la documentació corresponent.

El destí del solar serà, tal com queda reflectit en l'acord de modificació del Pla General d'Ordenació, un equipament social, cultural i recreatiu.

Que això sigui una realitat ben aviat dependrà de l'actitud de la Junta, ja que legalment ella és l'administradora de la propietat i pertany a ella prendre les decisions en nom dels socis.

Des d'aquesta tribuna de la Casa de la Vila, demano als components de la Junta que donin resposta a la proposta de l'Ajuntament i poder arribar a un acord, que de ben segur haurà de beneficiar el poble. És un tema prou delicat i hi ha moltes persones per a les quals la Cooperativa va significar quelcom molt important, que agrairien un ràpid acord i poder tancar el tema amb una avenença entre la Junta i l'Ajuntament.

Carles Alsina i Carrera

Ràtzia

A Sant Feliu de Guíxols hi ha un conjunt musical del que us vull parlar. Probablement ho trobareu estrany, car aquest no és el meu món; però veureu tot seguit els motius que tinc per dir unes paraules.

El conjunt porta el nom de PANGEA, un mot grec que significa terra o continent. L'ànima d'aquest conjunt és en Josep Cullèll, un jove professor de l'Institut d'aquella ciutat. Cullèll estima Begur, atès que porta que arrels begurenques i aquí té una part de la seva família. Per això s'interessa per tot el que passa a Begur. Un dia un company seu li donà el llibre "Pirates i esclaus de Begur". Li agradà. Després completà la documentació amb altres escrits i decidí fer unes cançons sobre el tema de la pirateria. Ell es permet la fantasia d'un rapsode, però és fidel a les històries autèntiques que es crearen entorn de les ràtzies dels magrebins. Ha fet nou cançons i n'és l'autor de la lletra i música. Sols la música d'un d'aquests cants fou composta per un company del conjunt, en Lluç Maduèll. Tota la resta és de Cullèll.

Per comprendre millor les característiques d'aquestes cançons serà bo de conèixer els components del conjunt Pangea. Són:

- Josep Cullèll = veu, guitarra acústica, sintetitzador i seqüenciació.
- Lluç Maduèll = guitarra acústica, guitarra elèctrica i mandola.
- Andreu Aguaviva = guitarra baixa.
- Josep Font = piano i teclats.
- Pere Pernal = bateria i percussions.
- Júlia Reiffs = veu, cors i percussions.
- Rosa M. Massallé = veu, cors i seqüenciació.

Els fan una música moderna, però que fa de bon sentir per a tota classe

de gent. No és cap música estrident que alteri els nervis; són melodies plàcides, plenes d'efectes especials molt ben aconseguits. El seu aire recorda el d'un cantautor actual de l'Empordà, molt valorat. Ara per ara només tenen gravacions fetes per ells mateixos i per tant no tenen la perfecció que s'aconsegueix en una casa discogràfica. Sembla, però, tard o d'hora podran tenir un LP amb aquestes nou cançons.

Si escoltem aquests cants, tot llegint la seva lletra, veurem que tenen un especial interès pels begurenques.

La primera peça és Corallers i pescadors i no té lletra. Equival a l'obertura de les cançons que vindran. La música es barreja amb els bufets del vent, les ones d'un temporal que s'anirà assossegant, el cant de les gavines, els cops de rem dels pescadors i el xiular d'un coraller.

Dolçament s'entra a la cançó titulada De llevant a ponent. S'inspira en la vida, sovint monòtoma, dels pescadors.

Segueix Ràtzia, la tercera cantada. Recorda un fet que es repetí moltes vegades en aquesta terra nostra. Després d'una nit tranquil·la els infidels assalten el poble, roben, maten i s'emporten joves en captivitat.

Mercat d'Alger, és l'altra cantúria, i situa els esclaus de Begur i Sant Feliu de Guíxols a Alger. Esmenta alguns dels nostres esclaus:

Gerard Geli, Francesc Tuní,
Pi del Mas, Pere Darder
begurenques vessats
al mercat d'Alger

La quinta tonada, Lament, és la carta d'un esclau a la seva família i dona notícia de la vida i mort d'altres captius begurenques.

Mon pare i ma mare, avui que puc,

una lletra us faig arribar,
d'aquesta terra tan estranya
on la lluna glaça, el sol escanya
i poseu-me l'esperança
al baci dels catius
i a santa Reparada
un prec i un ciri altiu.

La complanta següent, El rescat, canta la joia d'un esclau redimit. Va repetint:

Me'n vaig d'aquí,
me'n vaig d'aquí.

Ve després El vent del destí. Geroni, un captiu ganxó, rescatat, no pot arribar al seu destí, Sant Feliu de Guíxols. Morí a València, en el camí de retorn.

Continua amb una Oració:

Escolta la veu cridant, Déu del cel.
Mira aquest món de carbó i mel

I acaba amb El meu mar, que tanca solemnement les nou cançons mentre es va perdent el so d'unes ones que s'ajacen pacífiques sobre el sorral de la platja.

En la presentació que l'autor fa d'aquests seus cants diu d'on ha tret la inspiració. Copio tot abreujant:

- Pirates i esclaus de Begur, mossèn Josep Vaquer i Catà.

- La població treballadora guixolenc de 1556 al 1645, Lluís Esteve i Cruañas.

- Pirates i bandolers dels segles XVI i XVII, A. Alcobero.

- Begur, Lluís Costa i Fernández.

- L'Avenç, núm. 16, l'expansió catalana per la Mediterrània.

Si un dia podeu escoltar aquestes cançons, no us les perdeu. Us agradaran, n'estic segur.

Mossèn Josep Vaquer

PANGEA

Un gironí féu els bitllets de Begur, un begurenc féu els bitllets de Girona

En el número 26 d'**Es Pedris** podeu llegir-hi un escrit molt documentat d'en Lluís Costa (Apunts d'Història), en el qual s'explica que fou en Joan Turon i Algans el gironí que féu els bitllets de Begur. Ara jo voldria explicar que fou l'Eduard Fiol i Marquès l'autor begurenc dels bitllets de Girona. Diguem primer que aquells bitllets varen ésser veritable paper-moneda durant la Guerra Civil, si bé no en podem pas dir "bitllets de

banc", i més aviat hauríem de dir-ne "bitllets d'ajuntament". Malgrat tot, eren de curs legal i d'acceptació obligatòria. Figuren a totes les exposicions patrocinades pel Banc d'Espanya que han tingut lloc a Barcelona, Madrid, etc. No diré res més dels bitllets perquè ja es digué tot en l'esmentat "Apunts d'Història". Solament que el color del de 25 cèntims era verd i el de 50 cèntims, taronja.

L'Eduard Fiol i Marquès, nasqué l'any 1903 a la casa que duu el número 15 del carrer de Bonaventura Carreras. Sa mare fou na Maria Marquès i Forgas a la qual, per cert, podeu veure a dalt del carro d'es "Xeru" en el núm. 25 d'**Es Pedris**, en el "Sotjant" de J.C. Riera; de jove, era, sens dubte, una begurenca bellíssima. M'està malament dir-ho, perquè era la meva àvia, però és ben cert i podeu comprovar-ho a la fotografia de 1880. Era filla única i els seus pares foren en Josep Marquès i Mató i na Reparada Forgas i Gispert, tots ben begurencs. Ella, però, es casà amb un menorquí que s'arrelà a Begur i hi visqué molts anys, fou en Bartolomé Fiol i Serra. Tingueren onze fills.

El negoci familiar era el de l'època: els taps. L'avi Bartolomé Fiol tenia una indústria a Reims (França) i altres activitats comercials que foren pròsperes i rendibles fins que un incendi va destruir la fàbrica de França i la Primera Guerra Mundial acabà d'espantillar-ho tot. La família marxà de Begur i anà a viure a Girona. Dues filles es casaren; un fill i una filla es moriren. Els altres hagueren d'espavillar-se: a Barcelona, a Girona i a altres indrets de Catalunya. La Maria,

de Barcelona, l'Humbelina, de Girona, i la Júlia, de Banyoles, eren les tres germanes solteres que ja abans de la Guerra Civil passaven els estius a Begur; la gent del poble les anomenava "ses Fioles".

Dins d'aquest context familiar, l'Eduard Fiol i Marquès (l'autor del bitllet), que era el més jove de tots els germans, es buscà la vida a Girona. Va començar el batxillerat a l'Institut però, com que era un artista de cap a peus, aviat deixà aquells es-

Eduard Fiol Marqués

Maria Marquès Forgas

Bitllet de 25 cèntims editat per l'Ajuntament de Girona l'any 1937.

tudis per dedicar-se a la pintura. A la dècada dels anys vint, el fascinaren els corrents artístics d'aquells anys que tingueren tant de ressò a Catalunya, a Barcelona especialment, però també a Girona: l'art *decó*, l'arquitectura funcional, el naixement de la societat de consum, amb els reclams publicitaris. La difusió de revistes de tota mena que des de l'estranger arribaven, fins i tot, a Girona l'anaren portant cap a l'especialització, deixant la pintura clàssica per dedicar-se al que avui en diríem disseny. El seu estudi del pis del carrer de Santa Clara de Girona, on vivia amb sa mare i una germana, era un lloc màgic per a mi. Jo, que era un marrec, em quedava embadalit sempre que m'hi deixava entrar i m'ensenyava la feina que tenia al cavallet.

A mi, però, em fascinaven tant o més les eines que feia servir el meu oncle, els dibuixos que tenia per tot arreu, les revistes, els llibres...

L'Eduard Fiol fou l'autor de cartells i programes de les Fires de Girona de 1926 i d'altres anys. També dibuixà anuncis i cartells de propaganda (dels ciments Omedes, automòbils Citroën, etc.), les "cartes" de l'hotel Peninsular, uns mobles i unes reformes del Casino Gerundense... Una especialitat seva fou la confecció artística de pergamins d'homenatge dedicats a personalitats amb motiu de grans esdeveniments o com a prova de reconeixement per alguna gestió; anaven emmarcats amb motlures fetes a mà per Adolf Fagnoli, un altre artista d'aquells temps. També féu moltes

caricatures i acudits, especialment de caire polític; a Girona, hi hagué una revista satírica anomenada *El senyor Narcís* que anà evolucionant fins que en sorgí una altra de més categoria: el *Clarinet* (clar i net). L'Eduard Fiol és l'autor de molts dibuixos, i fins i tot de les capçaleres; tot està amarat pel sabor inconfusible que les inquietuds artístiques dels anys vint encomanaven als joves artistes.

L'Eduard Fiol i Marquès fou funcionari de la Diputació de Girona i treballà intensament en la confecció de mapes de la província. Els procediments de reproducció de plànols eren molt diferents dels d'ara; es feia amb un paper especial que era sensible a la claror del sol. Ell tenia una premsa de gran format que posava al balcó per fer les còpies dels mapes i plànols. Entre unes coses i altres es guanyava bé la vida i tenia projectes matrimonials que l'haurien afavorit dins la societat gironina. Però, arribà l'any 1936.

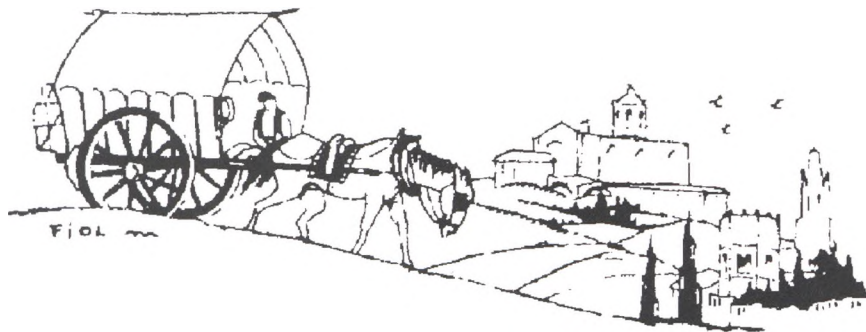
La Guerra Civil, que arruinà els projectes de tants de joves d'aquella època, va afectar tots els que tenia l'Eduard Fiol, també els matrimonials. Les injustícies socials i les convulsions ideològiques de la seva època (Revolució Russa de 1917, crisi econòmica de 1929, Dictadura de Primo de Rivera, adveniment de la República), juntament amb la duresa de la seva professió en una ciutat tan petita com Girona, i les inquietuds culturals que heretà del seu pare, havien fet d'aquell jove, fill d'una família burgesa de Begur, un racionalista convençut que no compartia gai-

"El Senyor Narcís", setmanari humorístic Rubricat a Girona els anys 1924-1926, i il·lustrat per Eduard Fiol i Marquès.

EDUARD FIOL. M.

DIBUIXANT - DELINIANT

DIBUIXOS : PLÀNOLS : COPIES AL SOL

C. SANTA CLARÀ, 4, 1.ª : GIRONA

res dels principis propis de "gent d'ordre" que havien amarat la seva vida familiar des de petit, encara que els respectava tots, especialment els religiosos.

En aquestes circumstàncies, l'Eduard Fiol hagué de patir, viure i intentar resoldre moltes de les contradiccions que al seu entorn i dins la pròpia família es posaren de manifest quan, del juliol de 1936 al maig de 1937, es desfermà aquella revolució social, encara no estudiada, que convulsà fins les arrels de la societat catalana. Hagué de defensar germanes, parents i futurs familiars que sortien a llistes d'associacions religioses, perquè haurien estat perseguits. I és ben cert que salvà la vida als capellans i monges que li fou possible. Era una bona persona que hagué de prescindir de les seves idees en front d'actes que no tenen altre qualificatiu que criminals. També, com a membre de la Comissió del Patrimoni Artístic i Arqueològic, de la Generalitat de Catalunya (la Generalitat republicana, és clar), la qual es nodrí d'intel·lectuals i artistes progressistes, hagué d'intervenir en la "salvació" de moltes obres d'art, i fou com a membre d'aquell organisme oficial que li fou possible ajudar a molta gent perseguida. L'encàrrec del disseny dels bitllets que li féu l'Ajuntament i que fa que sigui interessant la seva biografia es deu també a tot aquest context que no és pas fàcil d'entendre si no s'ha viscut.

Quan les tropes franquistes s'aproparen a Girona, en els últims

dies del gener de 1939, amb atacs aeris cada dia, l'oncle Eduard (el "tiu", que li dèiem), sense acomiadar-se, s'ajuntà a aquella corrua de gent que, procedent de Barcelona, fugia cap a la frontera. A França, patí les conegudes calamitats de tots els republicans, si bé tingué l'avantatge de saber parlar correctament el francès, que havia après del seu pare (com tots els seus germans) des de la més tendra infància, aquí, a Begur. Li fou de moltíssima utilitat parlar francès, i també el seu ofici, que al principi quedà reduït a delinant i més tard recuperà tot el seu contingut artístic.

L'Eduard Fiol i Marquès hauria pogut tornar a l'Espanya franquista, ja que foren nombroses les gestions fetes per parents i personalitats amb resultat positiu. Però ell era un home de principis i s'estimà més romandre exiliat. Finalment, pel gener de 1976, quan ja havia canviat el règim polític, es disposava a tornar però es posà malalt. Morí a Biarritz aquell mateix any, quan en tenia 73, sense haver tornat mai a Catalunya. És per això que no se'l coneix aquí, a Begur.

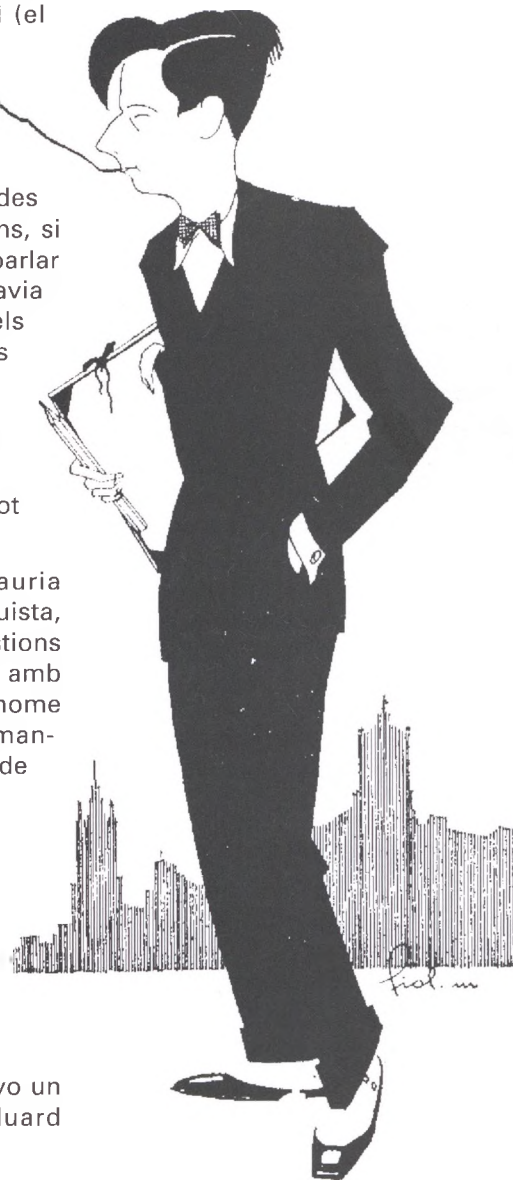
No cal que digui que conservo un gran record del meu oncle Eduard Fiol. Jo li "aguantava l'espelma" acompanyant-lo a ell i la seva promesa a les

sortides que tots tres fèiem als afores de Girona per pintar un quadre. Avui conservo les seves pintures, les seves eines, el seu cavallet, tot allò que tant em captivava quan era un nano de 10 anys. És per això que agraeixo al senyor Turon que s'hagi recordat d'ell i esmenti el seu nom en l'entrevista que li féu en Lluís Costa.

Aquesta és la biografia ben resumida d'un begurenc que, si no l'explico jo, no l'hauria pogut explicar ningú, perquè ja no en queda cap dels germans Fiol Marquès.

Joaquim Valentí i Fiol

Gent de casa

El nostre company eduard fiol, vist per ell mateix

Donacions a l'Arxiu Municipal

Ens plau informar de les donacions efectuades per les següents persones a l'Arxiu Municipal:

Pepita Pi i Marquès

– Un bitllet d'1 pesseta de l'any 1937 emès pel Consell Municipal de Begur (agraïm en especial aquesta donació atesa la particular crida que férem en el darrer número d'**Es Pedris**, amb tot ens permetem recordar que encara no disposem del bitllet de 50 cèntims).

– Nota impresa d'agraïment de la vídua de Francesc Forgas, Leonie, adreçada "A los obreros de la fábrica de los señores Hijos de Francisco Forgas" (14-11-1901).

– Còpia manuscrita, i sense data, d'una notícia publicada a *Novedades de Nueva York*, on es fa referència a l'herència d'un captiu begurenc a Madagascar, que més tard fou virrei de l'illa de Baray.

– Comptes personals (1930-1931) (una única fulla).

– Programa Centre Artístic. Festa de Sant Pere 1918.

– Opuscle "L'alegria de Begur". 1946.

– Opuscle "Notes begurenques". 1916.

– Mocador commemoratiu Exposició Internacional de Barcelona de 1929.

– Mostra làmina de suro.

Família Fàbrega:

– Certificat militar l'leua del 1882.

– Llibre "La Mainada de Begur". 1920 (recull de contes).

– Llibre "Gerona y su provincia". Ed. Catalònia.

Barcelona, 1926.

– Programa "Santa Misión Bagur". Desembre 1961.

Lluís Esteva Cruañas:

– Opuscles: "L'Alegria de Begur" (1946), "Notes bagurenques" (1916), "Homenatge a Pella i Forgas" (1918).

– Manuscrit relació motius gent de Begur (sense data).

A los obreros de la fábrica de los señores Hijos de Francisco Forgas

Bagur

Muy señores míos y buenos amigos: Cada vez que veo los recuerdos que para depositar en la tumba de mi adorado Esposo, he recibido, leo las inscripciones de vuestras coronas. Confundidas irán sus flores con las mías y las de mi familia, en el silencioso recinto, como ya confundimos nuestros pensamientos el día que a Dios le plugo dejarme viuda.

Y es que todos perdimos con la muerte de Francisco.

Vosotros podéis suponer lo que me quería a mí y a mis hijos; yo sé lo que amaba a su pueblo natal, a este Bagur, en que vió la primera luz y descaba ver la última.

Vosotros lo comprendisteis, y disteis solemnemente muestra recibiendo sus restos y acompañándolos al cementerio, con tanta aflicción cual si fueran pedazos de vuestra propia familia. Yo me conmoví ante la grandiosidad de vuestra generosa acción, que hizo brotar otro manantial de lágrimas que ya creía agotado, con lo que había llorado los días anteriores.

El cariño y la simpatía que habéis demostrado para mi inolvidable Esposo, sólo puede reciprocarse inculcando a mis hijos el amor que os profesaba su padre. Y, yo os prometo, que al enseñarles a rezar, el mismo tiempo aprenderán a reverenciar a Dios y a amar a este pueblo.

Si algo puede aún pedirlo esta madre atribulada, os ruego que conservéis un buen recuerdo de mi malogrado Esposo, y que, como valiosa ofrenda, iraspaséis vuestra sincera afeción a mis queridos hijos.

Desde el Cielo a donde subí de un vuelo el alma de Francisco, auxiliada por las plegarias de los pobres, nos bendice a todos.

Yo me despido de vosotros con la debida pena de dejar aquí pedacitos de mi alma, que jamás volveré a ver, y de dejaros a vosotros.

Vuestra afectísimo amiga y S. S.

Leonie Forgas

Bagur 14 Noviembre de 1901.

Tribuna Lliure

L'amistat

L'amistat és com aquelles flors boniques i molt escasses, és com aquelles pedres precioses que tardem molt de temps en descobrir.

Henri Lacordaire, escriptor religiós francès del segle XIX, deia: "L'amistat és el més perfecte dels sentiments de l'home perquè és el més lliure, el més pur i el més profund".

Però, per què l'amistat és tan escassa? Durant la nostra infància vam tenir els nostres amics de jocs; més tard, els amics de regiment, els amics i amigues de la nostra joventut, i també després del casament, molts d'altres. Així doncs, en el curs de la nostra vida, hi ha moltes persones a les quals anomenem amics. Però, quan la desgràcia toca la porta de la vostra vida, sense pietat, quan

els núvols negres s'apilonen al seu cap, quan la barca de la vostra vida s'enfonsa dins les aigües de la tempesta i que la seva mirada està buscant a tot arreu la mà que pot salvar-lo, molt sovint (per no dir cada vegada) és el buit; cap vaixell a l'horitzó; sembla que tots aquells que es deien el vostre amic són de vacances. Quan vostè està desconsolat, llavors descobreix per fi els seus amics, amic amb la lletra A en majúscules. Però, aquells amics, els comptareu amb els dits d'una sola mà.

He conegut al llarg de la meua vida moments de gran desesperació, pensant que tot al voltant meu s'enfonsava, llavors, alguns amics van estendre'm la mà, van ajudar-me, van reconfortar-me.

Més tard, he conegut altres amics,

també amics amb la lletra A en majúscules, i que no eren ni tan sols de la meua nacionalitat. Ells tenen tota la meua confiança i jo em penso tenir la seva.

L'amistat sincera, aquest sentiment que no té en compte les opinions polítiques, filosòfiques, religioses, aquest sentiment que no ha nascut de l'espontaneïtat com l'amor, i tampoc de la improvisació, l'amistat, dic jo, és un sentiment noble i meravellós. I si algun dia, vostè té la sort de trobar l'amistat, guardi-la gelosament, preciosament. Però, si vostè pot donar-la, crec que aquest dia serà encara més feliç.

**Ricard
Sa Fontansa**

Casualitats de la vida

En el núm. 10 d'**Es Pedris Llarg** que correspon al mes de desembre de l'any 1989, l'amic Jordi Macabich, dibuixant i pintor, explica una anècdota d'un dels seus viatges a Nova York. Exposava els seus quadres a la galeria de la Cambra de Comerç, i se li va acostar un senyor molt vellet cantant-li per darrera "Dolça Catalunya, pàtria del meu cor". En preguntar-li si era català i d'on, va mostrar-li una fotografia antiga i arrugada del poble de Begur. Resultà ser d'una família que per motiu en deien can Trumfu. No cal dir, que tots dos acabaren molt emocionats. Aquell vellet va marxar de Begur per no tornar mai més i en Macabich va afinçar-se i integrar-se com un begurenc més, per no marxar-ne.

Una altra anècdota que també cal remarcar, és que en Fullola, nét i continuador de l'arqueòleg doctor Lluís Pericot García (a.c.s.), en un viatge que va fer a la ciutat de Mèxic amb un grup d'investigadors, mentre passejava per un carrer d'aquella gran ciutat, es va trobar amb en Jabalera, un jove pintor de Begur que va anar a casar-se amb una mexicana molt guapa i simpàtica.

A Mèxic, els begurencs hi tinguerem representació durant molts anys. Es tracta de la Maria Tries i el seu marit, en Paco Gispert (a.c.s.). Allà tingueren un fill, que per això es diu Pancho. L'Enric Vidal (a.c.s.), en Mandu, també hi va viure molts anys. De retorn, una vegada acabada ja la Guerra Civil espanyola, com que era molt bon cantaire, ens delectava amb cançons mexicanes molt de moda en aquells temps.

Ara faré un recull d'uns viatges que vam fer, i durant els quals ens trobarem amb gent molt coneguda. Fou a Nova York i a Washington, l'octubre-novembre de l'any 1972. Un grup de membres de la Comunitat Turística de la Costa Brava vam fer el viatge per promocionar i donar a conèixer la nostra terra en aquell país. Ens allotjàrem a l'Hotel Roosevelt, on teníem el quarter general. Com que era un viatge semi-oficial, vam tenir entrada a molts estaments del govern; consolats, ambaixades i

Nacions Unides. Venia amb nosaltres l'amic Sabater, que havia estat secretari particular d'en Xavier Cugat i també del pintor Dalí, que es coneix totes aquelles ciutats fil per randa. Ens acompanyà als llocs més interessants de l'illa de Manhattan, al famós pont Verrazano, al Central Park, Empire State, Brooklyn i al barri negre més pobre i conflictiu, Harlem. La primera sorpresa fou que mentre ens esperaven al *hall* de l'hotel va visitar-nos el doctor Lluís Pericot (a.c.s.), que no sé per quin conducte va assabentar-se de la nostra estada a la Ciutat dels Gratacels.

Des d'allà, vaig voler saludar el bon amic begurenc Lluís Caner, que vivia a Nova Orleans i que era el xef d'una cadena d'hotels americana molt important. Va quedar sorprès de la trucada i ens va recomanar molta precaució, ja que aquell país és molt perillós. Efectivament, un d'aquells dies passejant, no recordo el número de l'avinguda, vam haver de refugiarnos a l'entrada d'un establiment, ja que hi va haver-hi un tiroteig entre la policia i uns pistolers. Donà la casualitat que per aquelles dates es feien les eleccions per a la presidència d'aquell país i el partit d'en Nixon havia llogat, com a seu de propaganda, tot un pis de l'hotel on ens allotjàvem. Vaig passejar-me per totes aquelles sales i habitacions com un

simpatitzant més del partit i em regalaren barrets de palla, *pins* i altres objectes propagandístics, entre ells un pòster del president Nixon, que va tornar a sortir reelegit i que guardo com una relíquia.

Una cosa que em va quedar gravada, és que molts dies els núvols estan més baixos que els gratacels. És un fet que produeix una impressió estranya i inexplicable. La Cinquena Avinguda és una de les artèries més conegudes i importants, arribada l'hora baixa, una gran luminotècnia fa sensació de gran luxe, als grans magatzems, botigues, cinemes i teatres. Aquesta mateixa sensació la tenen en volar de nit sobre aquesta immensa ciutat.

Mentre anàvem de Nova York a Washington amb un tren, ultramodern i molt ràpid, vam tenir un altre altercat. Uns brètols, des de dalt d'un pont, ens apedregaren el comboi, trencant vidres d'un vagó, amb el resultat d'un home del nostre grup ferit lleument.

Després de tots els protocols semi-oficials, vam començar les visites més interessants de la ciutat del govern dels Estats Units com el Capitoli, la Casa Blanca, el riu Potomac, el monument a Lincoln, sense deixar-nos per últim la visita a la tomba de l'ex-president Kennedy, que coincidí amb el dia de Tots

Sants, l'1 de novembre de 1972. No cal dir que la ciutat de Washington és meravellosa, segons el meu modest parer, més que Nova York.

Per acabar l'estada a Amèrica, l'últim dia vam anar al Canadà a visitar les meravelloses cascades del Niàgara.

Ja de tornada cap a casa, ens trobarem l'última sorpresa, dins de l'avió Jumbo ens va venir a saludar el senyor Kooper, que en aquell temps estiuejava a Begur i que crec que encara ens visita de tant en tant.

Malauradament, crec que aquell viatge de promoció no ens va servir gaire per a res. Pocs turistes americans ens visiten. Se suposa que és a causa d'ésser tan lluny.

Per dir-vos que són ciutats molt perilloses, al cap de pocs dies de ser ja a Begur, vaig llegir a la premsa que un aviador anglès, ja retirat i de vacances a Nova York amb la seva família, donà la casualitat que sortia del mateix Hotel Roosevelt i per no accedir a donar els diners a un atracador, l'apunyalaren i el deixaren mort sobre la vorera.

Ara farà uns dos anys, vaig fer un altre viatge a Àustria, aprofitant que commemoraven l'any del famós i gran compositor Mozart. Naturalment, a Viena, visitarem, museus, catedrals, esglésies, monuments, sense deixar-nos el Palau Reial on havia viscut la Sissi i l'emperador Francesc Josep. Assistirem a concerts d'aquelles orquestres que ens delecten la Diada de Cap d'Any a la televisió. A Viena, normalment tothom porta el paraigua a la mà. No se sap mai si plourà o al cap d'un quart d'hora farà un sol radiant.

Ens passejarem amb vaixell pel gran llac Neusiedler, on hi ha els termes que limiten Àustria amb Hongria.

La finestra de la nostra cambra de l'hotel Scandi Crown, donava davant del Danubi. Vaig quedar bocabadat, del gran trànsit que hi navega. És un continu de vaixells amunt i avall. No vaig trobar el Danubi blau, com diuen els valsos d'Strauss, més aviat tira a verd brutot. Vam recórrer amb vaixell molta part d'aquest riu, admirant tots aquells poblets de pessebre que hi ha al llarg recorregut. En aquell país tothom viu per a la música. En una espècie de rambla dintre la ciutat de Viena, cada vint metres hi ha un músic o una orquestra tocant

instruments diferents. Segons el meu modest parer, crec que és veritat, que el qui no li agrada la música només viu mitja vida.

Hi hagué una sorpresa també: sopant dins d'un vaixell ancorat al Danubi, anomenat Johan Strauss, s'assegué al costat nostre el guia del grup, que va resultar ser fill de la Bisbal i deixeble del germà de la meua esposa. Després de sopar, una parella de ballarins ens animà la vesprada amb valsos del famós compositor.

Els últims dies d'agost de l'any passat anàrem amb la família a la veïna França. Tres dies a l'Eurodisney i tres a París. Agafarem l'avió a Perpinyà. L'aparell anava ple de gom a gom, entre ells un grup de joves parisencs que amb les seves cançons ens alegraren el viatge. Quan arribarem a Orly, amb un fred que pelava, i mentre esperàvem el corresponent equipatge, s'acostà una noieta molt bufona d'aquell grup, i m'explicà que venien de passar les vacances a la Costa Brava, concretament del convent de Santa Reparada de Begur, em va dir que s'ho havien passat molt bé banyant-se a Sa Riera i ballant els dimecres a la plaça de la Vila.

Els tres dies de l'Eurodisney foren un somni. Vaig gaudir tant o més que els meus néts. No es pot explicar la gran quantitat d'atraccions i espectacles que et meravellen. La simpatia i l'amabilitat de tots els empleats és immillorable. De veritat, és per tornar-hi.

No cal que expliqui gaires coses de París, ja que la majoria hi heu estat. La part vella, com sempre, molt bruta; el metro, amb molta pudor de pixats.

La plaça Pompidou, amb *hippies* bruts i fastigosos, estirats per terra i perseguits per la Policia Municipal. El que sí és meravellós és el passeig pel Sena amb vaixell. Una noia molt simpàtica, t'explica tot el que està apareixent davant la vista: ponts, museus i edificis oficials. No pot faltar-hi la visita al barri xinès amb els bordells habituals i les façanes lluminoses dels *night clubs*. Aquells carrers estrets plens de restaurants grecs, amb bafarada de carn greixosa, que tenen el costum, després de sopar, de trencar els plats per terra. El Museu d'Art Modern, els Invàlids, *chez* Napoleó, Notre-Damme i la

Torre Eiffel que s'ha quedat petita davant la gran torre de Montparnesse. La part nova, on hi ha el gran ar de La Défense, amb el Museu Nacional de l'Automòbil i el cinema més majestuós i modern del món. Deambulant per aquells carrers, ja fatigat a causa de l'espessa aflluència humana, et trobes amb persones de races d'arreu del món. La veritat, París és, sens dubte, una de les millors ciutats d'Europa, i cal visitar-la.

I per acabar totes aquestes casualitats, sabieu que un dels primers soldats de l'exèrcit aliat que desembarcà a Itàlia durant la Segona Guerra Mundial fou precisament un begurenc? Doncs sí, en Josep Vilanova va ser un dels primers militars de l'exèrcit aliat que va trepitjar Solana el dia 9 de setembre de 1943, al comandament del famós general Eisenhower. Allà s'establiren i formaren un cap de pont que els va permetre l'ocupació de Nàpols l'1 d'octubre del mateix any. Mentre travessaven un riu, va tenir la fatal desgràcia de ser ferit, pel que avui és un mutilat de guerra.

Un bon dia del mes de setembre d'aquell any, mentre escoltàvem les notícies de la ràdio BBC de Londres relacionades amb la Gran Guerra, vam tenir la gran sorpresa d'escoltar la veu d'en Pito Falet, que així l'anomenàvem a Begur, explicant personalment la gran proesa. Ràpidament vaig anar a buscar el seu pare, perquè l'escoltés però va arribar a temps de sentir la interessant notícia. No podeu imaginar-vos l'alegria i la sorpresa d'aquell pare, després de molt de temps de no haver sabut res del seu fill.

Va viure molts anys en diferents ciutats d'Europa, entre elles, Londres. Naturalment, té un munt de coses i anècdotes per explicar que val més no contar per no recordar aquells mals moments de les guerres cruels del passat.

Ja fa temps que el tornem a tenir a Begur, retirat i jubilat, descansant juntament amb la seva esposa Flora, italiana, però ja molt vinculada i integrada entre els begurencs. Que per molts anys els poguem tenir entre nosaltres.

Hi ha un adagi molt antic que diu que les muntanyes no es troben però els homes sí.

Marià Frigola i Gispert

Homenatge a una mare

UNA BREU EXPLICACIÓ

Feia temps que tenia la intenció d'escriure sobre el tema que avui presento, deu fer prop de trenta anys. Quan els palafrugellencs i amics mossèn Frederic Tapiola i Francesc Alsius van endegar la *Revista de Palafrugell* van publicar una col·laboració que narrava la tragèdia del naufragi dels germans Pella Ferrer.

Em va semblar que era adient que aquest trist fet quedés enregistrat a la història de Begur, tot i agrair molt la delicadesa dels palafrugellencs. Però aleshores no tenia l'oportunitat que avui em proporciona **Es Pedrís Llarg**.

Vaig pensar que per poder narrar aquest fet havia de documentar-me bé. Això ho he tingut fàcil, donada la bona amistat que m'uneix amb la família Pella Ferrer. Una tarda vaig tenir l'oportunitat d'establir una xerrada amb en Vicenç (Totó), un dels vuit germans que va explicar-me amb tot detall això que podreu llegir seguidament. Al mateix temps, tots els coneixements i particularitats d'aquest reportatge han perdurat gràcies a la supervivència del senyor Joaquim Pella Argelaguet, cap de la família.

En Narcís Frigola i Esponellà (Pinyonero) va néixer al mas des Sot de Begur. Quan va fer el servei militar va anar embarcat al destructor Ulloa de l'armada espanyola, la tripulació del qual trobà i salvà el senyor Pella.

Com que jo necessitava més informació, el vaig telefonar a Sant Feliu de Guíxols, i el seu germà Miquel em va dir que en Siset estava molt greu de salut. Li vaig exposar el cas i ell va contestar-me que el deixés fer, que ja se'n preocuparia. El passat 14 de gener vaig rebre una carta escrita a mà d'en Miquel –dictada pel seu germà. Aquella mateixa tarda vaig trucar-lo per donar-li les gràcies i em comunicaren que feia poquetes hores que havia expirat.

Siset, amic, la teva col·laboració ha estat molt valuosa. Gràcies.

LA FAMÍLIA

Na Isabel Ferrer i Cortada i en Joaquim Pella i Argelaguet, una parella de begurencs, es van casar. Els dos sorgien de famílies benestants de la vila. Ella, filla d'en Vicenç Ferrer i na Nieves Cortada (de can Vicenç de sa Teta, pels del poble), fabricants de taps. Ell, fill del senyor Pere Pella i Forgas i Na Maria Argelaguet i Torres (de can Pella de Saragossa, pels de Begur).

El senyor Pere ocupava un alt càrrec a la companyia de ferrocarrils Madrid, Saragossa i Alacant. El senyor Joaquim era nebot d'en Josep Pella i Forgas, autor de *La historia del Ampurdán*. En Joaquim i na Isabel varen tenir vuit fills: Pere, Joaquim, Vicenç, Francesc, Josep, Ma. Victòria, Santiago i Ignasi.

El senyor Joaquim era enginyer industrial i, seguint la trajectòria familiar, també va tenir un càrrec destacat dins l'empresa de ferrocarrils que, un cop unificada i estatalitzada s'anomenà RENFE.

Els estius els passaven a Begur. Concretament a Sa Riera, on encara conserven la casa. Quan arribaven els Pella a Sa Riera i s'ajuntaven amb els Belles –una altra família nombrosa–, ja era estiu. Es notava la seva presència. Donava gust veure tota aquella joventut tan formosa, que s'il·lusionava veritablement pel mar.

Per raons del càrrec del senyor Pella, tota la família va haver de romandre una llarga temporada a Sevilla. Les vacances d'estiu les passaven a Punta Humbría (Huelva).

Això correspon al voltant dels anys 39 o 40. Com era d'esperar d'ell, el senyor Pella no va perdre el contacte amb la mar i continuà practi-

cant, juntament amb els fills, el seu esport predilecte: la vela.

Una vegada, passejant per les drassanes del port, va veure un mestre d'aixa portuguès que treballava en la construcció d'un quillat que li semblà molt adient per encabir-hi la seva família. Començà a fer coneixença amb el constructor i acabaren fent bons tractes sobre el vaixell en qüestió. La nau en aquells moments tenia únicament el costellam, i van poder fer projectes sobre la distribució més convenient, que va acabar de la següent manera: 10,50 metres d'eslora, 4 metres de mànega, 3 compartiments, cuina, menjador i lavabo. A partir del dia del tracte, cada tarda anava tota la família a veure, amb gran il·lusió, com s'anava perfilant tot. Es passaven, doncs, tota l'estona parlant amb el portuguès.

"Eren dies feliços, inesborrables" –em deia en Totó emocionat. Finalment, tot va quedar llest. Van batejar l'embarcació amb el nom de Norba. Les que havien tingut abans és deien Sageta i Mixus. Tothom les havia vistes fondejades a es Port d'es Pi.

Al cap d'un temps, van tornar a Barcelona i el Norba va quedar amarrat al port del Reial Club Nàutic. El senyor Pella, recordem-ho, fou soci fundador del club.

LA TRAGÈDIA

Feia un temps una mica rüfol. Bufava un garbí sense malícia, la mar era plana... Pels navegants de vela, es tractava d'un dia ideal. La família va proposar una petita excursió marítima. Com cada any per Setmana Santa, buscaven un recés per deixar el veler. Begur era massa lluny i, a més, no tenia port. Aquell any van decidir anar a Blanes.

Sempre que feien una sortida

d'aquestes, s'organitzaven de tal manera que els quatre germans més grans havien d'embarcar-se amb el pare. La mare anava –per terra– al lloc escollit acompanyada d'un dels fills. Els més menuts es quedaven a casa amb el servei. Els marins anaven uniformats amb pantalons, jersei i trenca de color blau marí. Portaven brodat al pit el nom del vaixell Norba, amb lletres blanques. En Josep (un dels germans menuts a qui deien Pepus) va estrenar equip. Estava tan content, tan il·lusionat que no li van poder fer entendre que no podia anar amb els grans. Al final no van tenir més remei que embarcar-lo. En Totó renuncià i li va cedir la seva plaça per acompanyar la mare.

Era el primer dia d'abril de 1947, Dimarts Sant. Eren quarts de dotze del matí quan sortien del port de Barcelona. Tothom estava content. En aquells moments tot anava vent en popa –mai tan escaient. L'objectiu era arribar a Cal Patacano de Blanes abans que es fes fosc. La mare i en Totó hi anirien amb el tren de la costa, per poder veure així les veles del Norba, que portava els mariners.

Poc temps després d'haver sortit de Barcelona, el més petit, en Pepus, es va marejar. Va baixar al compartiment. Mentrestant, la mar s'havia encrespat una mica i era necessari que cada un d'ells restés al seu lloc de maniobra. El vent cada vegada bufava més fort i havia decantat una mica a ponent. El patró (el pare) va decidir arriar alguna vela. Encara no havia acabat d'ordenar la maniobra quan una forta ventada escorà el veler i va precipitar el senyor Pella a l'aigua. Ell, tot nedant, es recordà del menut i digué als germans que anessin a buscar-lo. Ells, enmig del neguit no podien atendre tot el trasbals fins que un altre cop de vent acabà per tombar el veler.

S'ajuntaren tots cinc i agafaren la tapa del quarter de proa, que també havia caigut amb ells. Així, tots units van presenciar com el Norba (la seva gran il·lusió) s'enfonsava amb totes les seves veles esteses, fins a desaparèixer en la profunditat fosca i impressionant de les aigües mediterrànies davant la costa de Montgat i Llavanes, a unes tres milles de terra, pels volts de les dues de la tarda.

Aleshores començaria la gran tragèdia. El més petit, en Pepus, a causa del fred i el cansament va perdre el coneixement. Entre tots el van col·locar sobre el quarter que els sostenia. Ells van veure que el nen no re-

accionava i no varen tenir més remei que rendir-se a les evidències: en Pepus era mort. El pare, fent esforços gegantins per sobreposar-se i conservar la serenitat de tots, va començar a resar el Sant Rosari tot recordant la mare i els germans que els esperaven a Blanes. No va trigar molt a passar el mateix amb en Francesc (a qui deien Quico), que seguia amb edat major al petit. També el van guardar amb el seu germà. Per ordre d'edat, de més petit a més gran varen anar acabant: en Potín i en Pere. Quan van morir els últims, va quedar el senyor Pella tot sol i no va tenir més remei que abandonar els cossos de tots. Ja s'havia fet fosc, i feia una claror de lluna plena que li permeté donar l'última mirada a aquell tresor que se li allunyava. Ell quedava a mercè de les ones i els corrents, afligit pel dolor.

Mentrestant a Blanes, tot era intransigent. Es van posar en actiu tots els mitjans que hi havia en aquells moments, però tot fou inútil. Quin neguit!

EL SALVAMENT

Aquí em sembla que el millor que puc fer és donar preferència al relat que va fer-me en Siset Pinyonero:

"Servia de mariner al destructor de l'armada espanyola Ulloa amb base al port de Barcelona. El nostre servei consistia en vigilar la costa. Un dia anàvem cap a Tarragona, i l'altre sortíem en direcció al cap de Creus. Aquell dia –no recordo la data– vàrem sortir en direcció nord. No sé quina hora devia ser però recordo que acabaven de donar-nos el ranxo del migdia. A la sortida del port, vam trobar una forta ventada de ponent. A l'alçada del Far de Calella, els "servioles" donaren el crit de "¡Hombre al agua!". Se sentien uns crits de "socorro", gairebé imperceptibles pel fort vent que feia. El senyor Pella era a uns vint-i-cinc metres de nosaltres. Agafat a un quarter, portava camisa blanca i els pantalons a la mà. Se'l veia molt bé. Deurien ser prop de les tres de la tarda. Tot va anar molt ràpid. Els oficials van donar les ordres de desembragar i de baixar la balenera. El vaixell va fer un gir a la balenera, s'hi apropà remant. Per pujar el senyor Joaquim, com que era bastant gros, varen haver d'aferrar-s'hi. Tots plegats el vàrem hissar a bord. El senyor Pella estava molt defallit i tenia els llavis molt morats. Jo

vaig dir al meu oficial: "Aquest senyor jo el conec, té un balandro i a l'estiu s'està a Sa Riera".

Immediatament vam comunicar el succés a Barcelona. L'enfermeria va curar el naufrag i vam dirigir-nos al port. A la bocana vàrem trobar els pràctics que ens esperaven amb una llitera. Vam baixar el senyor Pella i vam continuar el nostre itinerari en direcció al cap de Creus.

Al cap de pocs dies vam saber que el senyor Pella s'havia recuperat. Ens van explicar tot el que havia passat. La senyora Isabel, la seva dona, havia anat a la Comandància per donar les gràcies a tota la tripulació del destructor Ulloa.

CONCLUSIÓ

Sempre he tingut molt bona relació amb la família Pella Ferrer. Amb en Pere (Perico) ens portàvem pocs anys de diferència i érem molt amics. Amb la resta de germans també, però eren ja més petits.

Hi ha persones al costat dels quals et sents poca cosa. Una vegada vaig anar a visitar la família d'un amic meu que feia poc que havia mort. Parlant amb la mare, jo no sabia què dir-li. Ella em va ajudar. Em va agafar la mà i em va dir: "Josep, Déu m'ha deixat gaudir-ne vint-i-nou anys".

Amb tot el respecte, estimació i admiració, he pensat moltes vegades que la senyora Isabel segurament també s'hauria aferrat a aquesta flexió conhortadora.

Rebi el meu homenatge.

J.C. RIERA

Rogad a Dios por las almas
de los hermanos

Pedro Pella Ferrer
Joaquín Pella Ferrer
Francisco Pella Ferrer
José Pella Ferrer

que perecieron en el mar
el día 1.º de abril de 1947
a los 22, 21, 16 y 11 años de edad, respectivamente

E. P. D.

Sus desolados padres D. Joaquín y D.ª Isabel, hermanos Vicente, M.ª Victoria, Santiago e Ignacio, abuela materna D.ª Nieves Cortada, Yda. de Ferrer, tíos, primos y demás parientes, al recordar a Ud. y familia tan irreparable pérdida, les suplican una oración.

Barcelona, abril de 1947

El Carnaval

Un cap de setmana disbauxat, el de Carnaval!

El divendres, els nens i nenes de l'Escola Doctor Arruga van omplir els carrers de Begur d'alegria amb una macedònia de disfresses de fruites dolces i colorides!

El mateix dia, les faluguetes de Begur van envair la plaça de la vila amb xiscles i corredisses!

El dissabte a la nit va fer sortir al carrer tot de mexicans, pallassos, monjos, i altres habitants que ningú no diria que fossin begurencs!

El diumenge a la tarda, tothom va guanyar amb el concurs de Carnaval de Ràdio Begur!

L'Associació "Gent Gran" de Begur

L'Associació "Gent Gran" de Begur acaba de celebrar el Carnaval 94. Fou una festa molt simpàtica on el menys important era el que se celebrava. La qüestió és celebrar alguna cosa que ens ajudi a espolsar l'ensopiment i que ens doni un motiu per reunir-nos, trobar-nos, conèixer-nos cada vegada més i explicar-nos les nostres coses. Tots tenim preocupacions i si les podem exterioritzar se'ns alleugereixen. Les associacions de gent gran fan reunions, balls, trobades, excursions, però tot això no és el més important, el que val és que un no es quedi sol. "Entre tots ho farem tot", perquè hi ha moltes coses que un sol no pot resoldre, però una entitat reconeguda sí. En una associació hi ha gent de tota mena, no ens referim als orígens ni als nivells socials; una associació és la unió de moltes persones que, per les seves aptituds i coneixements, poden ajudar els seus companys en molts aspectes.

Les associacions són apolítiques, sempre respecten democràticament les autoritats que corresponents i, accepten les ajudes sense mires que puguin perjudicar-les.

L'Associació "Gent Gran" de Begur té un problema que molts pobles ja han solucionat. Li manca un local social propi, on pugui fer les seves festes, reunions, tertúlies, i altres activitats que no es poden dur a terme sense tenir el lloc adequat.

Voldríem que els que hi puguin fer quelcom hi donin la importància que es mereix.

L'associació està projectant dues excursions, l'una per a la primera quinzena de maig i l'altra per a la segona quinzena de setembre. Informarà oportunament.

L'Associació "Gent Gran" de Begur

